

Nr 215.

Av herr **Ström, Fredrik**, och herr **Branting**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående åtgärder för att förhindra frivilligas deltagande i inbördeskriget i Spanien m. m.

I anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 125 anföres:

Det är av allt att döma endast med yttersta motvilja, som den svenska riksdagen, därtill nödgad av det tvångsläge som uppkommit, kommer att acceptera en lag, som förbjuder svenska medborgare att kämpa för den demokratiska spanska republiken mot de upprorsmän och utländska inkräktare, som överfallit denna republik och vill med våld ändra deras lagliga författning. Man kan endast med sorg och besvikelse åse, hur svag och splittrad ännu den europeiska demokratin är: för att hindra den av fascistiska insurgenter tända krigsbranden i Spanien att sprida sig till en världsbrand, ha de demokratiska staterna sett sig tvungna att mot folkrätten såväl förbjuda försäljning av vapen till den lagliga spanska regeringen som nu även att förbjuda enskilda personer att såsom frivilliga skynda det överfallna landet till hjälp. Situationen är i högsta grad beklämmande och förödmjukande, liksom för framtiden olycksbådande för demokratin.

I nuvarande läge kan givetvis icke heller bedömas, om måhända förhållandena inom kort skola utveckla sig därhän, att hela den nu ifrågavarande lagstiftningen förlorar det existensberättigande, som den för närvarande till äventyrs må hava. Då de fascistiska stormakterna redan genom sina trupp-sändningar till Spanien uppenbarligen brutit sin åtagna förpliktelse att icke vare sig direkt eller indirekt intervensera i Spaniens inre angelägenheter, synes det t. o. m. antagligt, att dessa makter också skola åsidosätta den nu föreliggande internationella överenskommelsen om förbud mot frivilligas deltagande i det spanska inbördeskriget. Det är väl bl. a. också av denna anledning, som i propositionen föreslås, att lagen skall äga giltighet »till och med den 28 februari 1938 eller den tidigare dag Konungen förordnar». Om riksdagen nu över huvud taget accepterar den föreslagna lagen, måste man, synes det, under alla förhållanden starkt understryka, att detta allenast är under den förutsättningen, att lagen icke blir giltig längre tid, än den från alla håll strikt observeras.

Men då nu läget synes ha varit sådant, att ingen annan väg stått den svenska regeringen öppen än den, som i propositionen nr 125 beträffs, måste man under alla förhållanden fråga sig, om det är nödvändigt att tillgripa fängelsestraff för att beivra en överträdelse av lagen. Stadgandet om sex månaders fängelse som straff för att någon velat riskera sitt liv i kamp för

en rättvis sak, där samvete och övertygelse, men icke begär efter slem vinning eller fördelar av något slag varit drivkraften till handlandet, måste te sig som obegripligt för den allmänna rättsuppfattningen, och kan väl tänkas leda dithän, att lagens helgd undergrävd. Man bör undvika att den situationen inträder att en frivillig, som återvänder från Spanien, av folkets djupa leder hälsas och firas som en hjälte, men av staten straffas som en förbrytare. En sådan dualism är för rättsväsendet vådlig.

Det synes vara tillräckligt att böter stadgas som straffpåföljd, då någon svensk medborgare tager värvning till krigstjänst i Spanien. Visserligen upphäves icke den ovan berörda dualismen härigenom, men den mildras och stöter icke den allmänna rättskänslan på samma sätt som då påföljden blir fängelsestraff.

Med hänvisning till vad ovan sagts hemställes om sådan ändring av § 1 i berörda propositionsförslag till lag angående åtgärder för att förhindra frivilligas deltagande i inbördeskriget i Spanien m. m.

att orden »straffes med fängelse i högst sex månader eller dagsböter» ändras till »straffes med dagsböter».

Stockholm den 25 februari 1937.

Fredrik Ström.

Georg Branting.